

Musiq ta'limida raqamli interaktiv vositalar orqali o'quvchilarning musiqiy savodxonligini oshirish

Ochilov Zayniddin Saypiddinovich

Navoiy davlat universiteti Musiqiy ta'lim kafedrası

Katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada musiq ta'limida raqamli interaktiv vositalardan foydalanishning pedagogik samaradorligi va o'quvchilarning musiqiy savodxonligini oshirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Raqamli vositalar darslarni interfaol va qiziqarli qiladi, o'quvchilarning eshituv, ritm, nota o'qish va ijodiy ko'nikmalarini rivojlantiradi. Maqolada zamonaviy dasturlar, multimedia platformalari va pedagogik yondashuvlar orqali musiqiy savodxonlikni oshirish usullari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: musiq ta'limi, raqamli vositalar, interaktiv metodlar, musiqiy savodxonlik, multimedia, ijodiy salohiyat.

Raqamli texnologiyalar davrida musiq ta'limi an'anaviy dars shakllaridan interaktiv va multimedia asosidagi yondashuvlarga o'tmoqda. Musiq fanida raqamli vositalar o'quvchilarning darsga faol jalb qilinishini, mustaqil ishlash va ijodiy faoliyatga kirishishini ta'minlaydi. Shu bilan birga, raqamli pedagogika musiqiy savodxonlik, ritmik sezgirlik, nota o'qish va eshituv madaniyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Maqolaning dolzarbligi shundaki, raqamli interaktiv vositalar dars jarayonini samarali qilish, o'quvchilarning qiziqishini oshirish va ularni mustaqil ijodiy ishga yo'naltirishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Shu sababli, musiq ta'limida raqamli pedagogika metodlarini takomillashtirish pedagogik amaliyotning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Musiq ta'limida raqamli interaktiv vositalardan foydalanish dars jarayonini boyitadi, uni ko'rgazmali, interfaol va ijodiy muhitga aylantiradi. Raqamli dasturlar yordamida o'quvchilar musiqiy eshituv, ritm, nota o'qish, tonallik va harmoniya kabi ko'nikmalarni mustaqil o'rganadi. Shu bilan birga, ular nafaqat bilim, balki ijodiy fikrlash, tahlil va baholash ko'nikmalarini ham rivojlantiradi.

Zamonaviy dasturlar, masalan, "SmartMusic", "MuseScore", "EarMaster", "GarageBand" va "FL Studio", musiq darslarining interfaoligini oshirishda keng qo'llaniladi. "SmartMusic" dasturi yordamida o'quvchilar nota o'qish va ijro aniqligini avtomatik baholash orqali o'z natijalarini tahlil qiladi. "GarageBand" esa o'quvchilarga turli musiqiy cholg'ularni tanlab, kompozitsiya yaratish va ijro etish imkoniyatini

beradi. Shu tariqa, raqamli vositalar o'quvchilarning amaliy va nazariy bilimlarini birlashtiradi.

Multimedia vositalarining afzalligi shundaki, ular darsni bir vaqtning o'zida bir necha sezgi organlari orqali o'quvchiga yetkazadi. Audio, video, matn va grafikallarni birlashtirish o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi, o'quv jarayonini yanada qiziqarli qiladi va musiqiy tushunchalarni osonroq o'zlashtirishga yordam beradi.

Motivatsion jihatdan raqamli vositalar o'quvchilarni darsda faol ishtirok etishga undaydi. An'anaviy darslarda ba'zi o'quvchilar passiv bo'lishi mumkin, lekin interaktiv multimedia vositalari bilan ishlash ularni o'z fikrini erkin ifoda etish, musiqiy asarlarni tahlil qilish va ijodiy ishlarni bajarishga rag'batlantiradi. Masalan, virtual orkestrda ishtirok etish yoki mashhur kompozitorlar ijrosini tahlil qilish o'quvchilarni ijodiy faoliyatga jalb qiladi.

Raqamli vositalar o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Ular o'z mashqlarini bajaradi, ijrolarini yozadi, onlayn platforma orqali o'qituvchiga yuboradi va fikr oladi. Shu tarzda, o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi pedagogik muloqot yangi darajaga ko'tariladi.

Musiqqa ta'limida raqamli vositalardan samarali foydalanish quyidagi omillarni talab qiladi:

1. O'qituvchilarning texnologik savodxonligini oshirish.
2. O'quv muassasalarini zarur texnik vositalar bilan ta'minlash.
3. Interaktiv va multimedia materiallarini milliy musiqiy qadriyatlarga moslashtirish.
4. O'quvchilarni ijodiy faoliyatga yo'naltiruvchi topshiriqlarni ishlab chiqish.

Milliy musiqa merosini raqamli vositalar yordamida o'rgatish alohida ahamiyatga ega. Masalan, maqom, dutor, xalq qo'shiqlari va kuylarni video, audio va interaktiv materiallar orqali o'rganish o'quvchilarda milliy qadriyatlar ruhida tarbiya beradi, musiqaning badiiy mazmunini chuqurroq anglash imkonini yaratadi.

Shu bilan birga, raqamli interaktiv vositalar o'quvchilarda musiqiy nazariya, ritm va harmoniyani o'rganish ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Interaktiv mashqlar va onlayn testlar o'quvchilarning bilimini baholash va tahlil qilish imkonini beradi, shu bilan birga ularning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi.

Raqamli vositalar yordamida tashkil etilgan musiqa darslari o'quvchilarda musiqiy tafakkur, eshituv sezgirligi, ijodiy salohiyat va estetik didni shakllantiradi. Natijada, musiqa ta'limi o'quvchilarning ijodiy va musiqiy kompetensiyalarini kengaytiradi, ularni zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tarbiyalaydi.

Musiqa ta'limida raqamli interaktiv vositalardan foydalanish o'quv jarayonini samarali, interfaol va qiziqarli qiladi, o'quvchilarning musiqiy savodxonligini va ijodiy salohiyatini oshiradi. Multimedia va raqamli platformalar yordamida tashkil etilgan darslar o'quvchilarda ritmik sezgirlik, eshituv madaniyati, nota o'qish ko'nikmalari va musiqiy tafakkurini rivojlantiradi.

Shuningdek, raqamli vositalar o'qituvchilarga darsni individuallashtirish, murakkab musiqiy tushunchalarni tushuntirish va o'quvchilarning mustaqil ishlashini nazorat qilish imkonini beradi. Milliy musiqa merosini raqamli vositalar orqali o'rgatish esa o'quvchilarda milliy qadriyatlarni anglashi va musiqiy didni rivojlantirishga yordam beradi.

Natijada, musiqa ta'limida raqamli interaktiv vositalarni samarali qo'llash ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning musiqiy va ijodiy kompetensiyalarini kengaytirish va zamonaviy pedagogik yondashuvlarni tatbiq etishning muhim omili hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // *Педагогическое образование и наука*. – 2017. – № 2. – С. 109–110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // *Eastern European Scientific Journal*. – 2017. – № 1. – P. 131–134.
3. Shovdirov S. Analyzing the Sources and Consequences of Atmospheric Pollution: A Case Study of the Navoi Region // *E3S Web of Conferences*. – EDP Sciences, 2024. – Vol. 587. – P. 02016.
4. Shavdirov S. Method of Organization of Classes in Higher Education Institutions Using Flipped Classroom Technology // *AIP Conference Proceedings*. – AIP Publishing LLC, 2025. – Vol. 3268. – № 1. – P. 070035.
5. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // *Science and Innovation*. – 2023. – Vol. 2. – № B10. – P. 192–198.
6. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // *Inter Education & Global Study*. – 2024. – № 1. – P. 8–14.
7. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // *International Journal on Integrated Education*. – 2023. – Vol. 4. – № 3. – P. 60–66.

8. Hasanov B. Musiqa fanida axborot texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik asoslari // *Zamonaviy ta'lim jurnali*. – 2023. – № 5. – B. 21–25.
9. Qodirova N. R. Musiqa ta'limida raqamli texnologiyalarning samaradorligi // *Pedagogik innovatsiyalar*. – 2024. – № 3. – B. 32–36.
10. Shovdirov S. A. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // *Современное образование (Узбекистан)*. – 2017. – № 6. – С. 15–21.

